

לילה אחד עזבת

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

גליון תרנו
ערש"ק פרשת בראשית ה'תשע"ט

כח דיבורו של הנחש

נברא שלם ו"צריך תיקון"?

דין "כל חלב לה" בקרבנות

חכמה עילאה בשק בשר ועצמות

ההתחלה הראשונה של דביקות - ע"י ציור

מלאה אז שנה ללימודי אצל מורי הרשב"ץ. במשך אותה שנה שמעתי ממנו הרכה סיפורים וראיתי מה נקרא "לעבוד עם עצמו". הרשב"ץ הי' מיוחד במינו גם בהשכלה וגם בעבודה.

אז שמעתי בפעם הראשונה את ר' גרונוס מזעמבין מדבר. הוא דיבר על מה שרכנו הזקן אומר בתניא שם בענין ולדבקה בו, לשק הבשר והעצמות ישנה עצה של כל הדבק וכו', אך הדם הרוחח הוא רע, שמן ההכרח להפוך אותו לטוב על ידי העצות ששומעים ב"חידות".

ההתוועדות האמורה נמשכה כל הלילה, למחרת בשעת הסעודה שאלני אבי על תוכן נושא ההתוועדות, וכאשר סיפרתי לו - אמר: ההתחלה הראשונה של דביקות היצונית היא על ידי ציור. הרהור עמוק מלווה בציור מביא לדרגא עילאה.

(תרגום מליקוטי דיבורים ח"א עמ' קפו, א ואילך)

פתח דבר

בעזרי"ת.

לקראת שבת קודש פרשת בראשית, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי, את קונטרס 'לקראת שבת' (גליון תרנו), והוא אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות חידושים וביאורים שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים כפי שנאמרו, ואף עובדו מחדש ונערכו ע"י חבר מערכת, ולפעמים בעת העיבוד הושמט ריבוי השקו"ט בפרטי הענינים והרחבתם עם המקורות כפי שהם מופיעים במקורם [ובפרט במדור "חידושי פוגיות", שמופיעים כאן רק עיקרי הדברים], ויש להיפך, אשר הביאורים נאמרו בקיצור וכאן הורחבו ונתבארו יותר ע"פ המבואר במקומות אחרים בתורת רבינו. ופשוט שמעומק המושג וקוצר דעת העורכים יתכן שימצאו טעויות וכיו"ב, והם על אחריות המערכת בלבד, ושגיאות מי יבין. ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו על-אתר או בתוכן הענינים), וימצא טוב, ויוכל לעמוד בעצמו על אמיתת הדברים.

ויה"ר שנוכח לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה'", ונוכח לשמוע תורה חדשה, תורה חדשה מאתי תצא, במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,
מכון אור החסידות

הקדשים של האור העליון השורה על הצדיק.

בשיחה ארוכה תיאר שעל ידי ההתקשרות הפנימית שישנה אצל החסיד לרבו עם ההתמסרות הבלתי מוגבלת - יש לחסיד ההרגש מה הוא צדיק.

כששמעו שיחות כאלו, הרגישו את היסוד הבסיסי שנטעו זקני החסידים בחינוכם את אברכי החסידים.

- מורי החסיד הרשב"ץ קיבל את החינוך החסידי אצל חסידי רבנו הזקן, בעיירה שווינציאן.

חכמה עילאה בתוך שק של בשר ועצמות

באותה שיחה הסביר באריכות מה שכתוב בתניא² "וכן בכל דור ודור יש ראשי אלפי ישראל שנשמותיהם הם בחינת ראש ומוח לגבי נשמת ההמון ועמי הארץ כו'. וככה ממש כביכול בשרש כל הנפש רוח ונשמה של כללות ישראל למעלה כו' ועם כל זה עודנה קשורות כו' כי על ידי דביקה בתלמידי חכמים כו' שהוא יתברך וחכמתו אחד והוא המדע כו'".

בהתלהבות מיוחדת דיבר מורי הרשב"ץ על מה שהרכי [רבינו הזקן] אומר "ועם כל זה עודנה קשורות ומיוחדות ביחוד נפלא ועצום במהותן ועצמותן הראשון שהיא המשכת חכמה עילאה". כל אחד - אומר הרשב"ץ - גם הפשוט ביותר, איש ההמוני, גם בשעה שהוא עסוק בעבודתו הפשוטה בחיי היום יום שלו - מיוחדת ומאוחדת נשמתו, וביחוד נפלא ומיוחד, בחכמה עילאה.

המלה 'התאחדות' מורה על כך ששני דברים נעשים לדבר אחד. והרשב"ץ דיבר אודות התאחדות המשיג והמושג, וערך חקירה כיצד הוא אופן התאחדותם,

ודרך אגב הסביר הענין של התערבות יבש ביבש ותערובת לח בלח, עד שהגיע לאופן ההתאחדות האמיתית, שכל אחד מאלה שהתאחדו נעשה כמהות הדבר שאתו התאחד - וכך היא ההתאחדות של הנשמה עם חכמה עילאה.

רושם עצום עשה על כל הנוכחים בהתוועדות, אמירתו של הרשב"ץ: "חכמה עילאה בתוך שק של בשר ועצמות עם דם רותח", כשבשעת מעשה פרץ בככי עמוק.

מורי הרשב"ץ הי' אחד מהחשובים ביותר אצל הסבא ה"צמח צדיק", ואחד המשכילים המיוחדים בזמנו של הסבא. בהתוועדות זו נוכחו לראות את התבונה בעלת רוחב הדעת שלו, כוח הציור העשיר שלו, ואת הלב בעל שלהבת האש הרחב שלו.

קובץ זה יוצא לאור לזכות
הני לומדי ותמכי אורייתא, רודפי צדקה וחסד,
ראשונים לכל דבר שבקדושה

ה"ה האחים החשובים

הרב החסיד ר' ישראל אפרים מנשה

והרב החסיד ר' יוסף משה

וכל בני משפחתם שיחיו

ולזכות אביהם ה"ה הרב החסיד

ר' מאיר שי'

זאיאנץ

ס. פאולו ברזיל

יהי רצון שיתברכו בכל מילי דמיטב מנפש ועד בשר,
ובהצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפנו, תמיד כל הימים

מכון אור החסידות Or Hachasidus

סניף ארץ הקודש Head Office
ת.ד. 2033 1469 President St. #BSMT
כפר חב"ד 6084000 Brooklyn, NY 11213
03-738-3734 United States
Likras@likras.org (718) 534-8673

צוות העריכה וההגהה: הרב לוי יצחק ברוק, הרב משה גורארי,
הרב מנחם מענדל דרוקמן, הרב צבי הירש זלמנוב, הרב שלום חריטונוב, הרב מנחם
טייטלבוים, הרב אברהם מן, הרב יצחק נוב, הרב מנחם מענדל רייצס, הרב אליהו שוויכה

תוכן הענינים

דרכי החסידות

שיחות ומכתבים בעניני עבודת ה'
מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שק הבשר והעצמות

גדולתו של הצדיק והתקשרותו של החסיד לרבו; חכמה עילאה בשק של עצמות
והעצה "לדבקה בו"

ויפח כאפיו נשמת חיים

(בראשית ב, ז)

לחסיד יש ההרגש מהו צדיק

בחול המועד סוכות תרנ"ה, נערכה התוועדות שמחת בית השואבה, המתוועדים הראשיים היו מורי החסיד הרשב"ץ, החסיד ר' חנוך הענדל, ר' שמואל גרונוס מזעמבין וכמה אורחים מזקני החסידים שהיו עוד אצל הסבא ה"צמח צדק".

החל מורי החסיד הרשב"ץ נ"ע לומר: פעם התהלכה אמרה בין החסידים, שבחסידות מדובר על שני סוגי בני אדם: "עובד הוי"ו" ו"מי שפגם".

כשמורי החסיד תיאר באריכות שני סוגי בני אדם אלה, הרי כשהאזינו למה שדיבר מכוח ה'מי שפגם' - התעוררו בבכי, וכשהאזינו למה שדיבר מכוח העובד הוי"ו - התמלאו בנחת רוח רוחנית.

איזו השגה - אומר הרשב"ץ - יש לנו במהלך נפשו של צדיק, שנוכל להבין לאיזה רצוא באלקות הוא משתוקק ולאיזו דביקות הוא מגיע. אך בראותינו פני קדשו של צדיק, בשמענו דברי תורתו ובראותנו העבודה שלו, הרי למרות שאלה הם לבושים בלבד, ש"חכמת אדם תאיר פניו", בכל זאת הרי הם לבושים מוארים הנראים על ידי אור קודש

ה. מקרא אני דורש

כח דיבורו של הנחש

"כי עשית זאת" - מה מלמדנו? / היכן מרומז שניטל כח דיבורו של הנחש? / היאך הוי הנחש גרוע משאר בעלי חיים בכח הדיבור? / ביאור קללת הנחש לפי פירוש רש"י על התורה

(עי' לקוטי שיחות ח"י עמ' 13 ואילך)

ח. פנינים עיונים וביאורים קצרים

בין "עתי" ל"רגעיו" / יצירת האשה - לטובת האדם או העולם?

ט. יינה של תורה

תשובה בכל יום מחדש

תשובה מחדש לאחר כל התעלות / גם מי שלא חטא כלל צריך לשוב בתשובה / דווקא בתפילת שמונה עשרה נוקק היהודי לסליחה / בששת ימי המעשה - "על מליאתו", ובשבת - "צריך תיקון"

(עי' לקוטי שיחות חכ"ה עמ' 14 ואילך)

יג. פנינים דרוש ואגדה

איך התורה "שון ברכה" ולא "שון ארירה" ח"ו? / איך לא התאפק אדם לג' שעות?

טז. חידושי סוגיות

דין "כל חלב לה" בקרבנות

יפלפל במקורו ובטעמו של פסק הרמב"ם דדין "כל חלב לה" היינו רק להביא המובחר שבמין שרוצה ליתן, אבל אין עליו לחפש מין מובחר

(עי' לקוטי שיחות חט"ו עמ' 20 ואילך)

יט. תורת חיים

זרעא חייא וקיימא - ביטחון בה'

פרו זרבו ומלאו את הארץ (בראשית א, כח)

כא. דרכי החסידות

שק הבשר והעצמות

ויפח כאפיו נשמת חיים (בראשית ב, ז)

נותן התורה יעזור שיוכלו לקיים את המצוה כפי שהוא רוצה

במענה על מכתבה . . על פי בקשתה יזכירו על הציון הק' של חמי כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, למילוי משאלות לכה לטובה. וכיון שלידת ילדים היא אחת מהמצוות החשובות ביותר שהשם יתברך ציוה לכל אחד מבני ישראל, יש להיות חזק בבטחון בנותן התורה שהוא גם יעזור שיוכלו לקיים את המצוה כפי שהוא, ברוך הוא, רוצה.

מובן מאליו שצריך לעשות גם בדרך הטבע על פי הוראות של רופא מומחה בתחום זה, אבל בד בבד עם הבטחון שהשם יתברך, הרופא כל בשר ומפליא לעשות, יעזור בזה, ובזמן המתאים ובשעה טובה תוכל לבשר בשורות טובות בזה.

(תרגום מאגרות קודש ח"ב עמ' קלב)

צריך האדם לעשות מה גם בדרך הטבע

במענה על מכתבה . . בו כותבת אודות משאלות שיברכם השם יתברך בעוד ילדים חיים וקיימים נוסף על הבת שלהם שתליט"א ומוסיפה אשר בעלה לא רצה לשאול דעת רופא, מפני מה זה איזה שנים שלא נפקדו בבנים.

והנה ידוע הנהגת התורה אשר אף שהשם יתברך הוא בורא העולם ומנהיגו והרופא כל בשר ומפליא לעשות, בכל זה צריך האדם לעשות מה גם בדרך הטבע, ובלשון חכמנו זכרונו לברכה, התורה נתנה רשות לרופא לכפאנום, ולכן צריך לדבר עוד הפעם עם בעלה שי' אשר הוא וגם היא יתברקו על ידי רופא מומחה במקצוע ויעשו כהוראתו.

(אגרות קודש ח"ד עמ' שפג)

מקרא אני דורש

ביאורים ופירושים בפשוטו של מקרא

כח דיבורו של הנחש

"כי עשית זאת" - מה מלמדנו? / היכן מרומז שניטל כח דיבורו של הנחש? / היאך הוי הנחש גרוע משאר בעלי חיים בכח הדיבור? / ביאור קללת הנחש לפי פירוש רש"י על התורה

לאחר חטא עץ הדעת, שבא על ידי הנחש - שהוא שהסית את חוה (ועל ידה גם את האדם) - בא עונשו: "ויאמר ה' אלקים אל הנחש, כי עשית זאת, ארור אתה מכל הבהמה ומכל חיית השדה, על גחונך תלך ועפר תאכל כל ימי חיך. ואיבה אשית בינך ובין האשה, ובין זרעך ובין זרעה, הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב" (פרשתנו ג, יד-טו).

ויש לדקדק בזה שהוצרך הקב"ה להקדים ולומר אל הנחש - "כי עשית זאת (ארור אתה מכל הבהמה וגו)"; לכאורה, מהמשך הענינים הרי מובן מעצמו שהעונש הוא עבור מה שעשה, ואם כן הי' צריך להתחיל מיד בהעונש: "ארור אתה מכל הבהמה וגו", ונראה שהתיבות "כי עשית זאת" מיותרות!

[רש"י מפרש: "כי עשית זאת - מכאן שאין מהפכים בזכותו של מסית, שאילו שאלו 'למה עשית זאת', הי' לו להשיב 'דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין'".

אבל לכאורה דברי רש"י באים רק כטעם שלישי, למה לא האריך הקב"ה יותר ושאלו "למה עשית זאת" (אלא קבע ופסק: "כי עשית זאת"); ועדיין יש להבין, למה בכלל הוצרך לומר הקדמה, ולא התחיל ואמר מיד: "ארור אתה וגו'"].

ונראה לפרש, שאדרכה - תיבות אלו מבטאות את עיקר עונשו של הנחש, כדלקמן.

ב. בדברי הקב"ה מפורטים כמה פרטים בעונשו של הנחש. יש מהם שלכאורה אין תוכנם שייך למה שחטא, אלא כקללות "צדדיות": (א) "על גחונך תלך", וכפירוש רש"י שלפני החטא היו להנחש רגליים - ועתה נענש בקציצתן. (ב) "ועפר תאכל כל ימי חיך"; ויש מהם ששייך תוכנם למעשה החטא: "ואיבה אשית בינך ובין האשה ובין זרעך

תורת חיים

מכתבי עצות והדרכות בעבודת השי"ת
בחיי היום יום

זרעא חייא וקיימא - ביטחון בה'

פרו ורבו ומלאו את הארץ
(בראשית א, כח)

להיות חזקים בבטחון בבורא העולם

במענה על מכתבה בו כותבת אודות מצב רוחה, תקותי ומשאלותי מהשם יתברך ויתעלה לילדים בריאים.

כיון שזו אחת מהמצוות החשובות ביותר של תורתנו הקדושה תורת חיים, צריכים להיות חזקים בבטחון בבורא העולם שהוא יתן את האפשרות שהיא ובעלה שיחיו יקיימו את המצוה. אבל מובן מאליו שאי אפשר להורות להקדוש ברוך על הלוח שזה מוכרח להיות בזמן מסויים, כפי שנראה לה, כי השם יתברך הוא מקור הטוב, הרי ודאי שהוא ברוך הוא יודע איזה זמן הוא טוב, ואז הוא ימלא את משאלות לבכה לטובה.

אך אפשר, מתוך בטחון חזק במילוי הבקשה, להתפלל שזה יבוא מה שיותר מהר, ומה שכותבת אודות איבוד התקוה חס ושלום, לבת ישראל אסור לומר זאת, כי השם יתברך הוא כל יכול ורוצה שלכל יהודי יהי טוב לא רק ברוחניות אלא גם, אכן, בגשמיות.

בברכה שתפלתה בהאמור תיקיים בקרוב ושיהיו ממנה בשורות טובות.

(תרגום מאגרות קודש חייב עמ' קט)

ובין זרעה" – שזה בא כמקביל לרצונו הרע של הנחש שחשק בחוה, וכפירוש רש"י: "אתה לא נתכוונת אלא שימות אדם כשיאכל הוא תחילה ותשא את חוה. . לפיכך 'ואיבה אשית'". כלומר: מכיון שהנחש חשק להתקרב אל חוה (וחשב שרק האדם ימות והיא תישאר בחיים), לכן עונשו הוא בזה שנעשה ריחוק ו"איבה" בין הנחש וזרעו ובין המין האנושי.

אבל כד דייקת שפיר הי' פרט נוסף בקללת הנחש, שהוא שייך באופן ישיר לעצם מעשה החטא (ולא רק לכוונה הרעה של הנחש):

זה שהנחש הצליח לפתות את חוה ולשכנע אותה לחטוא – הי' על ידי כח הדיבור שהי' לו באותה שעה. וכפי שמוכן מפשט הכתובים, שלפני חטא עץ הדעת היתה לנחש אפשרות לדבר – "ויאמר הנחש אל האשה" (ג, ד).

[יש שפירשו כי אמירה זו אינה כפשוטה וכו' (ראה 'תורה שלימה' כאן. וש"נ). אבל מזה שרש"י בפירושו לתורה לא פירש והבהיר מאומה – מובן שלפי "פשוטו של מקרא" יש ללמוד את האמירה כמשמעה, שהנחש אז הי' מדבר בטבעו.

ואין לומר שבטבע לא הי' הנחש מדבר, ורק שהקב"ה עשה נס מיוחד בכדי שיוכל הנחש לדבר עם חוה (ראה חזקוני. ועוד) – כי: א) כשאתונו של בלעם דיברה, היפך הטבע, מפורש בכתוב (בלק כב, כח) "ויפתח ה' את פי האתון", ובחז"ל מצינו (אבות פ"ה מ"ו) שהיתה צריכה להיות לשם כך בריאה מיוחדת בערב שבת בין השמשות; ומזה שכאן לא מצינו כגון דא, מובן שהי' זה כפשוטו, בדרך טבעית. ב) גם מצד הסברא: וכי יעשה הקב"ה נס מיוחד, למעלה מגדרי הטבע, כדי להחטיא את חוה? [...].

ובכן, כיון שהנחשים עכשיו – מזרע הנחש הקדמוני – אין להם כשרון הדיבור, צריך לפרש, שאכן גם בזה נתקלל הנחש בעקבות החטא, שיינטל ממנו כח זה ולא יוכל לדבר עוד.

אמנם צריך להבין, מדוע לא נתפרשה קללה זו? למה הזכיר הקב"ה בפירוש את זה שיתקצצו רגליו של הנחש – "על גחונך תלך", ולא פירש את זה שיינטל ממנו כח הדיבור?

ג. אך הביאור בזה, שזו אכן הכוונה בזה שהקדים הקב"ה והוסיף את התיבות "כי עשית זאת":

הקב"ה אמר לנחש – כיון ש"עשית זאת", את החטא, על-ידי כח הדיבור שבו הצטיינת (ובזה הי' לך יתרון על שאר בעלי החיים), וניצלת אותו והשתמשת בו לרעה – לכן "ארור אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה", תהי' מקולל יותר מכל סוגי בעלי החיים:

לא זו בלבד שתהי' שווה אל יתר בעלי החיים, וכשם שהם אינם מדברים כך אתה

לא מהמין המשובח ביותר.

שישנו בעולם, הן מינים יפים ומשובחים והן מינים פשוטים כו', הרי "כל חלב לה'" אינו ענין המתייחס רק למינים המשובחים – דאם כן, אין ההכרה בבעלותו של ה' מתגלית ובאה לידי ביטוי בכל מין ומין בבריאה נוגם דלפ"ז נמצא שמי שאין בידו מינים משובחים אינו יכול לקיים "כל חלב לה'" – אלא החיוב הוא לתת לה' מן היפה המשובח ביותר שבאותו המין, מכל מין שרוצה אדם לתת, דבכך מראה הנותן שכל דבר ודבר מכל אשר לו שייך לה'.

ועדיין יל"ע בטעמא דמילתא, מהי המעלה במנחה "מן היפה המשובח ביותר שבאותו המין" על פני מנחה מן המובחר שבמינים. ויש לומר בזה, דהנה תוכן ענין "כל חלב לה'" יש לפרשו שבכך מכיר האדם כי "לה' הארץ ומלואה", שהכל שייך לו יתברך, ועל כן מוסר הוא לה' מן הראשית והמשובח שברשותו (עיי' לשון החינוך מצוה יח, ודון מינה לענינו), ומאחר ש"לה' הארץ ומלואה" כולל כל מה

לא תוכל לדבר, אלא יתירה מזו שתהי' מקולל וּשפּל מהם, כי בעוד שיתר בעלי החיים מסוגלים להשמיע קולות שונים (נהימה, שאגה וכדומה), הרי הנחש נסתם פיו לגמרי, ואינו יכול להשמיע קול כלל.

נכפי שמודגש בסיום דברי הקב"ה אל הנחש – "ואתה תּשׁוּפּנו עקב", ומפרש רש"י "כשהנחש בא לנשוך הוא נושף כמין שריקה", והיינו שאצל בעלי חיים אחרים ישנם סוגי קולות, ואילו אצל הנחש אין לו קול כלל אלא רק "כמין שריקה".

והיינו, שהתיבות "כי עשית זאת ארור אתה מכל", מבטאות את עיקר העונש שקיבל הנחש על חטאו: כיון שעשה את החטא על ידי כח הדיבור שהתייחד בו ("כי עשית זאת") לכן קיבל את עונשו מדה כנגד מדה, וניטל ממנו כח זה באופן שנעשה שפל ונחות מכל שאר בעלי החיים ("ארור אתה מכל הבהמה ומכל חיית השדה").

נבזה נכלל גם זה שניטלה ממנו ערמתו המיוחדת, "והנחש הי' ערום מכל חית השדה" (פרשתנו ג, א) – גם כן באופן של מדה כנגד מדה: כיון שהנחש השתמש בערמתו כדי להחטיא את חוה בדברי פיתוי ותחבולות, לכן ניטלה ממנו ערמה זו ונעשה פחות משאר בעלי חיים גם בענין זה];

ומלבד עונש עיקרי זה, קיבל הנחש עוד עונשים "צדדיים", שאינם שייכים באופן ישר לעצם מעשה החטא – שעל זה ממשך: "על גחונך תלך וגו'", כנ"ל ס"ב.

ה. ולפי דרכנו יתבארו בטוב גם דברי רש"י בתחילת הענין, על הפסוק "והנחש הי' ערום מכל חיית השדה" (ג, א): "ערום מכל" – פפי ערמתו וגדולתו היתה מפלתו: 'ערום מכל', 'ארור מכל'".

ולכאורה יש להבין כפל לשון רש"י: "לפי ערמתו וגדולתו" – איזה "גדולה" היתה להנחש (שאינה כלולה ב"ערמתו")?

אלא שהכוונה היא לכח הדיבור שלו, שבזה הי' "גדול" יותר משאר בעלי החיים, ובכח זה הצליח בַּטָּא את "ערמתו" ולדבר עם חוה ולפתותה;

ועל זה הוא שמדגיש הכתוב, שבתחילה הי' "ערום מכל", יותר "גדול" משאר בעלי החיים, הן בהערמה שבמחשבה ("בכח") והן בכח הדיבור שעל ידו ביטא ערמה זו ("בפועל") – ולבסוף היתה מפלתו באופן שנעשה "ארור מכל", כי ניטלו ממנו ערמתו ודיבורו לגמרי, עד שאינו יכול להשמיע קול כלל (אפילו קולות שישנם אצל בעלי חיים אחרים). ומסיימים בטוב.

בין "עתיו" ל"רגעיו"

ויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה
בשר ודם שאינו יודע עתיו ורגעיו צריך להוסיף מחול על
הקדוש, אבל הקב"ה שיועד עתיו ורגעיו נכנס בו כחוט
השערה, ונראה כאילו כלה בו ביום
(ב. ב. רש"י)

יש לדייק בלשון רש"י שכתב "עתיו ורגעיו",
דלכאורה בשלמא "רגעיו", שמשמעותם כמות קטנה
של זמן, הרי מובן שיכול האדם לטעות בהם ולא
הקב"ה, אך "עתיו", שאין משמעותם דווקא כמות
קטנה, מדוע יש סברה שהאדם יכול לטעות בהם,
ומה החידוש שהקב"ה "יודע עתיו"?

ויש לומר הביאור בזה:

הידיעה שזמן מסויים הגיע יכולה להיות בשני
אופנים: א. ע"י ספירת הזמן שעבר, לאחר שעוברים
ימים, שעות ורגעים, הרי זה סימן שהגיע זמן חדש.
ב. כאשר הזמן החדש הגיע יש בעולם מצב חדש,
וכאשר מרגישים המצב החדש יודעים שהזמן
המסויים הגיע.

והוא החילוק בין "עתיו" ל"רגעיו",
ש"רגעיו" משמעם ספירת הרגעים והזמן שקודם
לזמן החדש, ו"עתיו" – משמעם זמן המתאים לענין
מסויים, וכמו הכ"ח עתים שבקהלת (ג, ב ואילך) "עת
ללדת גו' עת לשחוק גו'", שמשמעות "עת" היא זמן
מיוחד לדבר מסויים.

ומעתה, אדם רגיל אינו יודע עתיו ורגעיו,
שיכול לטעות הן בספירת ה"רגעים" הקודמים לזמן
השבת, והן ב"עתיו" – בהרגשה שהגיעה "עת"
השבת, שהרי אין אדם רגיל יכול להרגיש כשמגיע
"עת" השבת, ואינו "יודע" שהגיע זמן מיוחד וקדוש.
אך הקב"ה "יודע עתיו ורגעיו", ולא רק שאינו יכול
לטעות ח"ו בספירת ה"רגעים" הקודמים לשבת, אלא
גם "עת" השבת עצמה ידועה לו ח"ו.

(נ"פ לקוטי שיחות ח"ה עמ' 25 ואילך)

יצירת האשה – לטובת
האדם או העולם?

לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו
שלא יאמרו שתי רשויות הן, הקב"ה יחד בעליונים ואין לו זוג
וזה בתחתונים ואין לו זוג
(ב. יח. רש"י)

לכאורה יש לשאול, הרי פשטות דברי הכתוב
מורים שיצירת האשה היא לטובת האדם, שנצרך
הוא לעזר, ובלעדי האשה אין הוא יכול להסתדר,
וכמו שאמרו חז"ל "כתיב אעשה לו עזר, במה אשה
עוזרתו לאדם כו'? אדם מביא חיתין, חיתין כוסס?
פשטן, פשתן לובש?" (יבמות סג, ב), והיינו שהאשה
עוזרת ל"האדם", וא"כ מדוע מפרש רש"י שסיבת
יצירת האשה לא היתה כדי לעזור לאדם אלא כדי
לשלול טעות בעולם, "שלא יאמרו שתי רשויות הן"?

ויש לבאר בפשטות:

אם יצירת האשה היא לטובת האדם בלבד הול"ל
"לא טוב האדם היות לבדו", דאז ה"י משמע שהאדם
לא יכול להסתדר בלעדי האשה, אך מכיון שכתוב
"לא טוב היות האדם לבדו", הרי מזה משמע ש"היות
האדם לבדו" ה"י "לא טוב" בכ"ף (ועיין ג"כ יריעות
שלמה (להמהרש"ל) כאן), וע"ז מפרש רש"י שהוא מפני
"שלא יאמרו שתי רשויות הן".

והא שמסיים הכתוב "אעשה לו עזר כנגדו"
הוא רק לאחר שיצירת האשה מוכרחת מפני "שלא
יאמרו":

אילולי טעם זה לא ה"י האדם צריך לעזר כלל,
שהרי אם בעלי חיים אינם צריכים לעזר ומסתדרים
לבד (עיין קידושין פב, ב), הרי מכ"ש וק"ו שהאדם
שהוא בר דעת, ה"י יכול להסתדר בלי "עזר".

ורק כדי לשלול אמירת "שתי רשויות הן" לגמרי
נבראה האשה באופן שה"י "עזר" להאדם, באופן
שהאדם מוכרח לעזרתה, ואז נשללת לגמרי הסברה
שהאדם "יחיד" "בתחתונים". וק"ל.

(נ"פ לקוטי שיחות ח"ה עמ' 20 ואילך)

לקראת שבת

עצמו מקורו לענין זה גופא במה שהזכיר
הכתובים דקין והבל. דהנה אשכחן בדברי
חז"ל (תיב"ע פרשתנו ד, ג. פרקי דר"א פכ"א.
תנחומא פרשתנו ט), דקרבונו של קין (שלא
שעה אליו ה') ה"י מן הפשתן, והרי פשתן
הוא מין משובח, עיי' יומא לד: בגודל יוקר
בגדי כה"ג ביוה"כ, והרי בגדיו היו מפשתן
(ויקרא טז, ד), וכך עולה כבר מן המקרא
ד"נהר פישון" קראוהו ע"ש שמגדל פשתן
(רש"י פרשתנו ב, יא), היינו שהוא דבר חשוב
לקרות על שמו. ודבר זה גופא שקרבן קין
ה"י מן הפשתן מיוסד נמי מתוך פשטות
המקרא (כדמוכח מזה שאף רש"י הביא
פירוש זה בחיבורו על התורה דאזיל לפי
פשט המקראות), דאלמלא כן אין מובן
איך חשב כלל קין שמנחתו תעלה לפני ה'
בשעה שהביא מן הגרוע והפסולת (תנחומא
ופדרר"א שם, בראשית רבה פכ"ב, ה). אלא ודאי
היתה סברתו וטעותו דדי בכך שנבחר
"מין משובח" בפירות האדמה (וסבר
דמלבד זה שוב אין נוגע אם הוא המשובח
שבתוך המין. ועיי' עוד בפרש"י שהביא
פירוש אחר, דלא ה"י מן הפסולת הגרועה
אלא "מאיזה שבא לידו לא טוב ולא
מובחר", והיינו נמי דסו"ס לא הקפיד על
המובחר בתוך המין). והנה, כמו שהביא
הרמב"ם מן הכתובים, הבל לעומתו לא
הביא מין משובח, כי הביא מן הצאן ולא
מין הבקר (ועיי' ברבינו בחיי עה"פ), אלא
שהקפיד להביא מן המובחר שבתוך מין
זה שבחר ("מבכורות צאנו ומחלביהן"),
וכיון דחזינן דדוקא למנחתו שעה ה' ולא
למנחת קין, מוכח לנו להדיא שחיוב "כל
חלב לה"י" הוא להביא "מין היפה המשובח
ביותר שבאותו המין שיביא ממנו", אבל

מיהו באמת משם ליכא כ"כ יסוד
לענינו. ובהקדים דבאמת יש כאן ב'
חיובים שונים, כי יש לחלק בין דברי
הש"ס דמנחות הנ"ל שכל הקרבנות באין
מן המובחר להא דכתב הרמב"ם "כל חלב
לה"י" וכו'. כי דין "מין המובחר" סתם הוא
חיוב ע"ד הרגיל, שכבר הביאו הרמב"ם
בריש הל' איסורי מזבח "מ"ע להיות כל
הקרבנות תמימין ומובחרין כו'" [היינו לא
רק תמימין ולא בעלי מום כדממשיך להלן
שם, אלא אף מובחרין – ראה לקו"ש ח"ב
ע' 130 בשוה"ג. ועיין נמי להלן פ"ב ה"ח
רפ"ז]. משא"כ דין "כל חלב לה"י" היינו
הידור נוסף לזה, כמ"ש הרמב"ם שהוא
כש"רוצה לזכות עצמו". ודו"ק נמי שריבה
כאן בלשונו "מין היפה והמשובח ביותר",
והיינו לא רק שלילת כחוש ובלתי מובחר
לגמרי (שזה נשלל בחיוב "מובחרין"
סתם), אלא יותר מובחר ויפה אף ממובחר
סתם. ועיי' בלקו"ש שם דהחילוק בין
הדברים הוא כי חיוב "מובחר" סתם
מתחייב מצד החפצא דהקרבן, דלולא כן
ה"י בזיון קדשים (ועיי"ש שמדוייק מל'
הרמב"ם גבי חיוב זה, דבלא כן "אסורין
למזבח"), משא"כ חיוב הנוסף הוא מצד
האדם המקריב ה"רוצה לזכות עצמו" כו'.
ומעתה י"ל דהא דחזינן בשבועות שם
ד"מין גדול" לא ה"י "גדלות" עדיין אפ"ל
דאינו אמור אלא לענין החיוב ד"מובחר"
סתם, דהחפצא דהקרבן אינו "גדול" יותר
בכה"ג, אבל עדיין יל"ע מנ"ל דלא יתחייב
כן האדם מצידו להדר ולהביא מין מובחר
יותר.

והנראה בזה, דכבר רמז לנו הרמב"ם

יינה של תורה

ביאורים בעניני הפרשה על דרך החסידות

תשובה בכל יום מחדש

תשובה מחדש לאחר כל התעלות / גם מי שלא חטא כלל צריך לשוב בתשובה / דווקא בתפילת שמונה עשרה נזקק היהודי לסליחה / בששת ימי המעשה - "על מליאתו", ובשבת - "צריך תיקון"

אודות העולם שנברא בששת ימי בראשית, אמרו חז"ל ש"כל מה שנברא בששת ימי בראשית צריכין עשי". אין מעשי בראשית מושלמים, וצריכים הם לאדם שיעבוד בהם ויתקנם. דבר זה נלמד ממה שנאמר "אשר ברא אלקים לעשות" - "אשר ברא ועשה אין כתיב כאן, אלא לעשות, לומר שהכל צריך תיקון" (בראשית רבה פי"א, ו ובפי' המיוחס לרש"י).

ויש לתמוה: ידוע מאמרם ז"ל (בראשית רבה פי"ד, ו) "עולם על מליאתו נברא", והיינו שהעולם נברא בשלמותו, ורק לאחר מכן נתקלקל. ולכאורה מאמרים אלו עומדים בסתירה זה לזה: מחד אמרו שהעולם "נברא" באופן ש"צריכין עשי" ותיקון, ומאידך אמרו שהבריאה נבראה באופן שלם - "על מליאתו"?

תשובה מחדש לאחר כל התעלות

בכדי ליישב את הסתירה האמורה, יש להקדים מה שנתבאר בסה"ק (תניא פכ"ט) גבי מה שאמר דוד (תהלים נא, ה) "וחטאתי נגדי תמיד":

דהנה, לכאורה הוא תמוה: מכיוון שהאדם שב בתשובה פעם אחת על חטאו, מדוע יש לו לזכור את חטאתו תמיד, והלא כבר התכפר עונו והזדככה נפשו?

בכלל דין "כל חלב לה", דלכאורה "חלב" כולל נמי את החלב והמובחר מבין המינים שביד האדם להביא, ומהיכא תיתי לפרש ד"חלב" היינו רק המשובח "באותו המין שיביא ממנו".

והנה, יעויין בשבועות טו ע"א גבי "שתי תודות גדולות" האמורות בנחמ"י, דקאמר דאין לפרש ד"גדולות" היינו ממין גדול (של בקר ולא של צאן, רש"י), וזה הי' צריך לקרוא "פרים" ולא "גדולות", אלא יש לפרשו "גדולות במינן", דהיינו "מאותו המין שהיו, שהביאו גדולות ולא קטנות" כדפרש"י. ומכאן חזינן דממין למין שלמעלה ממנו לא הוי "גדלות".

ואף דתיכף קא פריך הש"ס אהא ד"גדולות" היינו "גדולות במינן" - מי איכא חשיבותא קמי שמיא, והתניא כו' אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין את לבו לאביו שבשמים" (ולהכי מתרץ ד"גדולות" מתפרש באו"א, עיי"ש ואכ"מ), אבל עיין בתוס' שהקשו מאי קא פריך, הלא אמרי' ביומא (לד:) דקרובן צ"ל האחד המיוחד שבעדרו, וגבי פרה אדומה נמי אמרינן (שבועות יא:) שאם מצא נאה הימנה מצוה לפדות, ותירצו ד"מכל מקום לא הי' לו להתפאר בכך [ולומר ד"גדולות" נינהו] כיון שמצוה בזה כמו בזה אם מתכוין לשם שמים". וחזינן מהתוס' דגם הש"ס בקושייתו לא נתכוין דליכא חיוב להביא "גדולות במינן" (ואין הפירכא אלא ש"לא הי' לו להתפאר בכך"), אבל חיוב ודאי יש מהא דצ"ל "המיוחד שבעדרו". משא"כ חיוב ד"מין גדול" אכן לא אשכחן כלל דאיכא ולא הוי מעיקרא בגדר "גדלות".

עליו כאילו הקריב נפשו, והל' "דרבנו" מורה דכן הוא הדרך בפועל, אבל מצד גופא דדינא אפשר להיות שעשיר ג"כ יביא מנחה.

[ומצינו כעין הך חילוק גם גבי נודר קרבן, דכתב הרמב"ם בפט"ז מהל' מעשה הקרבנות ה"ג "הנודר סתם מביא מן הגדולים שבמין שנדר . . כיצד, נדר עולה מן הבקר יביא שור" (ולא עגל - לח"מ), והיינו דיש גם שם דין "כל חלב לה" שיביא המובחר ב"מין שנדר"; ומכל מקום חזינן לדינא שם דגם עשיר נודר שפיר לכתחילה ממין פחות וזול יותר, אפילו עולת עוף, כדממשיך שם "אמר הרי עלי עולה [ולא פירש המין], אם דרך אנשי המקום לקרות עולה סתם אפילו לעולת העוף [והווי שפיר בכלל נדרן] מביא פרידה אחת תור או בן יונה כו", ואין מחייבין אותו להביא מין משובח יותר הנכלל אף הוא בתוך לשון נדרו, "עולה" סתם. ועיי"ש בלח"מ דפירש הכי להדיא, "דאם אמר הרי עלי עולת בקר צריך שיביא המובחר שבמין בקר, דהיינו שור ולא עגל, אבל כשאמר סתם הרי עלי עולה אע"פ שלשון עולה כולל עולת בקר ועולת צאן יכול להביא הפחות . . ולא נאמר לו הבא המעולה דהיינו עולת בקר . . שאין זה דרך כבוד להביא לגבוה אלא המעולה שבמין, אבל כשאומר עולה יכול להביא מן המין שירצה אפילו שהוא הקטן, דדרך כבוד, דמזה המין רוצה להביא ולא מאחר, אבל באותו המין מיהא דרך כבוד הוא שיהי' המעולה".]

ועדיין ביאור בעי הא מנא לן. דכיון דסו"ס הוא מין משובח יותר אמאי אינו

הידושי סוגיות

עיון ופולפל בסוגיות הפרשה

דין "כל חלב לה" בקרבנות

יפלפל במקורו ובטעמו של פסק הרמב"ם דדין "כל חלב לה" היינו רק להביא המובחר שבמין שרוצה ליתן, אבל אין עליו לחפש מין מובחר

דאמרו בש"ס סוף כריתות דביש לו כבש או עז איזה שירצה מקריב, ולית בה משום הא דקרבן צ"ל "מן היפה המשובח ביותר", והרי כבש משובח ויפה מן העז כי יש בו אלי' [עיי' פסחים צו: ולכאו' י"ל דמהאי טעמא ע"ד הרוב הקריבו הפסח מן הכבשים כמ"ש התוס' פסחים ג: ד"רוב פסחיהם הי' טלה" שיש בו אלי', עיי"ש, ונראה דהי' זה רוב גדול כ"כ עד שבסדר קרבן פסח אשכחן דאף שבתחילה אמרי' "מביא מן הכבשים או מן העזים" אבל בפירוט האימורים נכלל בפשטות גם האלי' בלי להקדים "ואם כבש הוא" וכיו"ב], דעכ"פ לית בזה משום חיוב ד"כל חלב לה", וממין למין אחר אינו מחוייב. ויש להבין סימוכין לדבר מדיוק לשון הש"ס, דגרסינן במנחות קד: "אמר ר' יצחק מפני מה נשתנית מנחה שנאמר בה נפש [ונפש כי תקריב קרבן מנחה] אמר הקדוש ברוך הוא מי דרכו להביא מנחה עני מעלה אני

תנן בריש פ"ט דמנחות גבי קרבנות "וכולן אינן באין אלא מן המובחר כו". וכתב הרמב"ם בסוף הל' איסורי מזבח "הרוצה לזכות עצמו יכוף יצרו הרע וירחיב ידו ויביא קרבנו מן היפה המשובח ביותר שבאותו המין שיביא ממנו. הרי נאמר בתורה והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן וישע ה' אל הבל ואל מנחתו. והוא הדין בכל דבר שהוא לשם הא-ל הטוב שיהי' מן הנאה והטוב. . . וכן הוא אומר כל חלב לה' וגו'". והובא לדינא גם בשו"ע יו"ד סו"ס רמח.

והנה מדיוק לשונו "שבאותו המין שיביא ממנו" משמע דחיוב "כל חלב לה" פירושו רק שעליו להביא המשובח והמובחר שבתוך המין שבחר כבר האדם להביא ממנו, אבל לא שעליו לבחור מעיקרו של דבר גם את המין המשובח ביותר שבידו להביא. וכן מוכח מהא

ונתבאר בזה, אשר גם כאשר "כבר עשה תשובה נכונה", הרי עיקר התשובה הוא בלב, ואינו דומה דרגתו של האדם ביום האתמול לדרגתו היום, שכבר נתעלה יותר על ידי עבודתו את קונו. ומכיוון שהגיע לדרגה נעלית יותר, הרי התשובה שעשה אתמול אינה מספקת ביחס לדרגתו היום, ועליו לשוב ולהתעורר "לתשובה עילאה יותר, מעומקא דלבא יותר", בהתאם לדרגתו החדשה. ומכיוון שהיהודי עולה בעבודתו מחיל אל חיל, נמצא שכל ימיו צריך הוא להיות בתשובה, ולשוב על פגמיו לפי ערך עליית מדרגתו.

גם מי שלא חטא כלל צריך לשוב בתשובה

עניין התשובה שבכל יום מחדש, לא נאמר רק כנגד מי שנכשל בחטא ח"ו, והרי הוא צריך לתקן את הפגם בתיקון אחר תיקון לפי התעלותו בעבודת ה', אלא גם במי שאין לו חטאים ופגמים כלל:

כאשר יהודי עובד את הבורא ית"ש, הרי כל יום הוא מתעלה למדרגה גבוהה יותר. והנה, כאשר הוא מעריך את אופן עבודתו ביום האתמול, הוא מוצא שעבודתו אתמול לא הייתה בשלימות, שהרי היום רואה שאפשר לעלות למעלה עליונה יותר. ומכיוון שעבודתו אתמול לא הייתה בשלימות, צריך הוא לשוב בתשובה ולתקן את החיסרון שחיסר אתמול באותה עבודה.

ואף שביום האתמול הייתה עבודה זו בשלמות לפי ערך מדרגתו אז, מכל מקום הרי לגבי מדרגתו של עכשיו, הרי עבודה זו יש בה חיסרון. ודוגמא פשוטה על זה היא ממצוות הצדקה: סכום הנתינה לצדקה הוא לפי ערך נכסיו, והנה, כאשר מתעשר האדם הרי בוודאי צריך להעלות גם את נתינתו לצדקה לפי ערך עושרו היום, ונתינתו המצומצמת של אתמול נחשבת לו לחטא ולחיסרון.

ואין לתמוה, שהרי קיום המצווה של אתמול שייך ליום האתמול, והלא ביחס למדרגתו של אתמול המצווה הייתה בשלמות. ואם כן, בוודאי שהיום צריך הוא לשלימות נעלית יותר, אך אתמול הייתה המצווה בשלמות?

אבל באמת אין הדבר כן. אין לומר שהמצווה של אתמול שייכת ליום האתמול, מכיוון שהמצוות הן מעלה מן הזמן, וקיומן נמשך תמיד, והן פועלות "יחד . . . נצחי לעולם ועד" (תניא פכ"ה). וממילא כאשר מתעלה האדם למדרגה חדשה נוטל הוא עמו את כל המצוות שקיים עד עתה, וגם המצוות של יום האתמול עודן קיימות ומתקיימות היום. ואם כן עליו לשוב בתשובה ולתקן שיתאימו למדרגה שאוחז בה היום.

דווקא בתפילת שמונה עשרה נזקק היהודי לסליחה

על פי האמור, יש לבאר את שייכותה המיוחדת של ברכת "סלח לנו" לתפילת שמונה

חשובים ביותר, ולכן נעמד היצה"ר בתוקף יותר ומעמיד נגדם קשיים גדולים. זוהי ההסברה לכך שהאדם לא הי' יכול למשול על עצמו ואכל מעץ הדעת, דוקא מכיון שהי' "יציר כפיו של הקב"ה", והציווי שלא לאכול מעץ הדעת הי' נוגע ביותר, כמובן מגודל הנפילה לו ולדורותיו ועד סוף כל הדורות שבאה בגלל חטא זה - לכן עמד היצה"ר על האדם בנוגע לחטא זה בכל הכחות ופיתה אותו לאכול מעץ הדעת.

(עי' לקוטי שיחות ח"ג עמ' 747 ואילך)

יותר המאמצים שעושה היצה"ר שלא לאפשר את קיום המצוה. ואף שהאמת היא שהאדם יכול לקיים את המצוה די בקלות, מ"מ, כיון שקיום מצוה זו נוגע ביותר, בא היצה"ר עם כל סוגי טענות וסברות בכדי שלא לאפשר שהאדם יקיים רצון העליון.

וכפי שכל אחד מרגיש זאת לפעמים גם בעצמו, שישנם ענינים בקיום המצוות שקיומם בקלות רבה, יותר מענינים אחרים הכרוכים עם מאמצים גדולים, ואעפ"כ מרגיש בעצמו שדוקא הענינים הקלים הללו באים אצלו בקושי גדול. וטעם הדבר, לפי שענינים אלו

לקראת שבת

יא

עשרה דווקא (בהבא לקמן ראה תורה אור וארא נה, ד. המשך תער"ב ח"ג עמ' א'שמג-ד. ועוד).

ובהקדים, שלכאורה יש לתמוה על כל עיקר ברכה זו. הלא ישנם יהודים צדיקים ובעלי תשובה גמורים שאין להם שום עניין של חטא בלתי מתוקן, ומה להם לומר "סלח לנו" ג' פעמים ביום?

והביאור בזה הוא שבעת תפילת שמונה עשרה מתעלה היהודי למדרגה מיוחדת, אשר מחמתה נחשבת עבודת ה' שעבד מקודם לעבודה חסרה שאינה מושלמת. ונמצא, שבקשת הסליחה אינה על חטאים כפשוטם, כי אם על עבודת ה' הקודמת, שאינה בשלימות ביחס למדרגת היהודי בעת תפילת שמונה עשרה.

ביאור הדברים:

בתפילת שמונה עשרה היהודי "עומד לפני המלך" (שו"ע אדמו"ר הזקן או"ח סי' קד ס"ב). כאשר עומד אדם לפני מלך רם ונישא, הרי הוא מתבטל ממציאיותו לגמרי. בשעה זו אסור לו לעשות שום תנועה שאינה קשורה עם המלך, משום שאם הוא מתעסק בעניינים אחרים, נמצא שאינו בטל לחלוטין אל המלך, והרי הוא מורד במלכות (וראה חגיגה ה, ב אורות מי ש"מחווה במחוג קמי מלכא").

והנה, כאשר יוצא הנתין מלפני המלך מותר הוא להתעסק בעניינים אחרים, ואדרבא, רצון המלך הוא שהאדם ירגיש את מציאותו העצמית - בכדי שיוכל למלאות רצונו ופקודותיו. ומכל מקום, באותה העת שעומד לפני המלך נדרש הוא לביטול מוחלט מכל וכל.

ומעין זה הוא בתפילת שמונה עשרה. משך כל היום צריך אדם להיות בטל לפני הבורא ית"ש, אך יחד עם זאת עליו לעבוד עבודתו באמצעות גופו וכוחות נפשו, וממילא אין הביטול מוחלט. אבל בשעת תפילת שמונה עשרה אז עומד היהודי לפני המלך עצמו. וממילא בשעה זו הוא בטל בתכלית לפני הקב"ה ואינו מרגיש שום מציאות עצמית כלל.

ומכיוון שמתעלה האדם בעבודתו ובביטולו אל הבורא ית"ש בעת תפילת שמונה עשרה, על כן אומרים אז ברכת "סלח לנו". בעת תפילת העמידה נחשבת עבודתו שבמשך כל היום כולו לעבודה חסרה, ועל כך הוא מבקש "סלח לנו", והוא מתקן את עבודתו שתתאים לפי ערך ביטולו שבשעת שמונה עשרה.

בששת ימי המעשה - "על מליאתו", ובשבת - "צריך תיקון"

ומעתה יובן סוד מה שאמרו חז"ל "כל מה שנברא בששת ימי בראשית צריכין עשי"י":

כאשר ברא הקב"ה את עולמו בששה ימים, הרי הייתה הבריאה מושלמת - "עולם על מליאתו נברא". אמנם, שלימות זו הייתה מתאימה לדרגת ומעלת העולם בששת ימי בראשית. אך לאחר מכן, כאשר הגיע יום השבת, נתעלה העולם למדרגה גבוהה יותר,

ומעתה הרי אין הנבראים בשלימות, ויש צורך לקדשם ולזככם, באופן שיתאימו לדרגת הקדושה החדשה שנמשכה לעולם ביום השבת.

ונמצא, שעד ליום השבת אכן הי' העולם – "על מליאתו", והוא הי' בשלימות לפי ערך ששת ימי המעשה. ומכל מקום מיום השבת הנה עולם מושלם זה "צריך תיקון" וזיכוך.

פנינים

דרוש ואגדה

ונמצא שפירוש הירושלמי מדגיש את חשיבות ההכנה בהכרת נותן התורה, בקשר לפעולת לימוד התורה על האדם הלומדה, שתפעל בו ברכה וחיים דהתקשרות בהקב"ה ולא הפכו ח"ו.

(עי' לקוטי שיעור חמ"ו עמ' 1 ואילך)

איך לא התאפק אדם לג' שעות?

ומפרי העין אשר בתוך הגן אמר אלקים לא תאכלו ממנו

(ג. ז.)

איתא בספרים (ראה ב"ר פכ"א, ז. ש"ך עה"ת קדושים יט, כג. ועוד) שאיסור האכילה מעץ הדעת הי' רק ליום הראשון לבריאת האדם. ומפירטי הענינים שאירעו ביום ששי להבריאה, יום בריאת האדם, נמצא, שהציווי לאדם הראשון הי' רק על שלש שעות בלבד, שהרי ציווי הקב"ה הי' "בשעה התשיעית" של היום (סנהדרין לח, ב), ולאחרי שלש שעות, כשנסתיים היום, ונכנסה השבת, סר האיסור. ואעפ"כ, לא הי' אדם יכול להתאפק ועבר על הציווי.

ולכאורה תמוה ביותר, הרי אדם הראשון הי' "יציר כפיו של הקב"ה" (ראה ב"ר פכ"ד, ה), ושמע את הציווי מהקב"ה בעצמו, ואיך יתכן שלא הי' יכול לפעול על עצמו להתאפק, ולקיים את הציווי שלא לאכול מעץ הדעת במשך שלש שעות בלבד?

ויש לומר הביאור בזה:

כל הכוונה של היצר הרע היא שהאדם יעשה היפך רצונו של הקב"ה. בכל טענותיו, שהאדם יעבור עבירה או לא יעשה מצוה, מטרתו אחת היא – שהאדם יעבור על רצונו של הקב"ה.

ולכן, ככל שהמצוה חשובה יותר, כך יגדלו

איך התורה "לשון ברכה" ולא "לשון ארירה" ח"ו?

תורתנו הקדושה פותחת בתיבה "בראשית", וידועה השאלה מדוע מתחלת התורה באות ביי"ת, ולא באות אל"ף שהיא ראש לכל האותיות, ומבואר בירושלמי (חגיגה פ"ב ה"א קרוב לסופה) שהאות ב' היא ר"ת ו"לשון ברכה", ואילו אל"ף הוא ר"ת ו"לשון ארירה", ולכן מתחלת התורה באות ביי"ת דווקא שהוא לשון ברכה ולא הפכו ח"ו.

ויש לבאר בזה בעבודת האדם לקונו:

הדרך הנכונה בלימוד התורה היא שה"אל"ף" וההקדמה ללימוד התורה היא ההכרה בנותן התורה, ורק לאחר מכן בא ענין ה"ביי"ת" שהוא לימוד התורה עצמו.

וכמו שאמרו רז"ל (יומא עב, ב) בנוגע ללימוד התורה "זכה נעשית לו סם חיים, לא זכה נעשה לו סם מיתה". ויש לפרש תיבת "זכה" – מלשון זיכוך וטהרה. ובזה אמרו, דכאשר לימוד התורה שלו הוא בהכרת קדושת התורה ורוחניותה, הרי "נעשית לו סם חיים". אך כאשר "לא זכה", והלימוד אינו מוזכך על טהרת ההתקשרות בהשי"ת שלמעלה משכל, אלא משקיע עצמו רק בחלק התורה המובן בשכל אנושי, ואזי אין התורה מחברתו ומדבקתו בהקב"ה, הרי "נעשית לו סם מיתה" רח"ל.

וזהו מה שאמרו בירושלמי, דכאשר מתחיל האדם את לימוד התורה בהקדמת ה"אל"ף" שהיא הכוונה להתדבק בקדושתה, ורק אחר כך באה ה"ביי"ת" דבראשית, אזי "נעשית לו סם חיים" והתורה "לשון ברכה" היא לו. אך אם חסרה הקדמה זו, וענין ה"אל"ף" אצלו היא לימוד התורה עצמו אזי "נעשה לו סם מיתה" ו"לשון ארירה" רח"ל.